

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

H. Smit, Barendrecht

Nuchterheid

„Omgordt dus de lendenen van uw verstand, weest nuchter, en vestigt uw hoop volkomen op de genade, die u gebracht wordt door de openbaring van Jezus Christus”.

(1 Petrus 1:13)

„Father Brown”

Destijds heb ik me met groot genoegen verdiept in de verhalen van G. K. Chesterton over „Father Brown”. Father Brown was een pastoor van grote armoede en van grote wijsheid en scherpzinnigheid. Die verhalen hielden een wonderlijke samenvoeging van elementen in zich besloten: Het detective-element speelde een grote rol; er was sprake van spanning en van fantastische ontwikkelingen; er was ook sprake telkens weer van grote levenswijsheid in de gevoerde gesprekken.

Ik herinner me één van die verhalen, waarin een politie-ambtenaar tegen Father Brown zei, dat hij niet gelovig was – zo ongeveer in deze bewoordingen: „Sorry father, met geloven houdt ik me niet bezig. Ik ben een nuchter mens”. Father Brown antwoordde ongeveer als volgt: „Het spijt me, maar als u zo doorgaat zult u nooit een nuchter mens worden”. Dat heb ik onthouden en het was de moeite van het onthouden waard ook. De politieman verbeelde zich, dat hij een man van de *feiten* was: de feiten, de feiten en niets dan de feiten! Dat had hij in zijn vak nodig en dat – dat alléén – had gelding voor het gerecht! En daarom (!) kon hij geen gelovig man zijn. Want bij het geloven heb je te maken met een houding-van-gemoed-en-gevoel, maar vooral niet met de feiten! Zo dacht hij. En zo denken nog steeds velen. „Geloven doe je maar in de kerk, hier in het werkelijke (!) leven moet je het weten”.

Tegen deze houding laat Chesterton zijn father Brown protest aantekenen. Een man, die niet gelooft, is niet iemand die een bepaalde gevoels-warmte mist. Hij is iemand, wiens

leven niet verankerd is in het heil van God, in de genade van Christus. Hij mist de werkelijke ankergrond voor zijn leven. Met al zijn zakelijkheid en feitelijkheid staat hij niet met beide benen op een werkelijke vaste grond. En dat betekent, dat hij *niet* nuchter is. Hij houdt een moeras voor vaste grond. Zijn gang is onvast en onzeker als die van een dronkaard.

Petrus

Als je dat vers van Petrus leest, dat we hierboven gezet hebben, dan word je toch wel door een eigenaardige zaak getroffen. Als je een ongelovige dat slot van het vers voorhoudt over de hoop op de genade in de openbaring van Christus, dan zal hij misschien erg gauw zeggen – beleefd of minder beleefd: „Sorry, met geloven houd ik me niet bezig. Ik ben een nuchter mens!”. Wat merkwaardig toch, dat Petrus juist over nuchter-zijn gesproken heeft, vlak voordat hij de hoop op de genade aan de orde stelde! Juist omdat je nuchter bent vestig je je hoop op de genade! Petrus noemt nuchter wat een ongelovige juist helemaal niet nuchter vindt.

Een ongelovige zegt: Ik houd me aan de feiten. Ik blijf nuchter. En daarom geloof ik niet! Hij denkt echt, dat een gelovige met zijn geloof zo’n beetje op een wolk zit, boven het werkelijke leven! Maar Petrus zegt: Het komt er maar op aan, aan welke feiten je je houdt. Als je de heilsfeiten van Gods werk in Christus uit je aandacht laat wegvallen, dan zit je pas op losse grond, in een moeras, op een vluchtige wolk. Dan ben je als een drenkeling, die zich meent te redden door een greep naar ... los drijvend zee-wier, ontwortelde waterplanten!

Inhoud

- 89 Drs H. Smit,
Nuchterheid
- 90 Ds H. J. van der Kwast,
Samenspreking in zicht
- 91 Ds G. v. d. Brink,
Pastorale Notities
- 92 Drs D. A. Westerkamp,
Theologische ontwikkelingssamen-
werking (1)
- 93 Drs O. Mooiweer,
Persschouw
- 94 Ds B. Wielinga,
Boekbespreking

Petrus wil zich niet laten aanpraten – geen moment – dat een gelovige niet met feiten zou rekenen. Dat doet hij wél! Nuchterheid: De feiten beslissen en geven de doorslag, de *feiten* en niet onze dromen. Zo is het inderdaad! Maar de vraag is alleen maar, welke feiten in aanmerking komen! En dan geven alleen de feiten van Gods werk in Christus een *werkelijke* grond, een werkelijke geborgenheid. Daarin moet je leven verankerd zijn. Daarop moet je geloof en je verwachting gericht zijn!

Kades Barnea

Telkens weer dringt de verkeerde ongelovige „nuchterheid” in de kerk binnen. Telkens weer dringt de „wijsheid-van-de-computer” de feiten van het heilswerk van God naar de achtergrond! Dat gebeurde al in de begintijd van Israël als volk.

Kades Barnea!

De tien verkenners hanteren de wijsheid van de computer: De vijand is groter en sterker. De steden zijn groot en hemelhoog versterkt. En ... het is nog nooit voorgekomen, dat een dubbeltje het van kwartje wint! „Laten we nuchter zijn”.

Wat doen Jozua en Kaleb (en Mozes)? Stellen zij hun geloof tegenover de feiten? Gaan zij met een warm en vol gemoed op een vluchtige wolk zit-

ten? De veronderstelling alleen is al onzin. Hun geloof is gericht op *feiten*! En als de Here zijn oordeel over het ongeloof uitspreekt, dan verwijt Hij Israël niet, dat het zijn geloof niet gesteld heeft tegenover de feiten of zoiets, maar dat het volk de *feiten* van Gods grote heilswerk zomaar vergeten heeft en niet meer laat meetellen in zijn overwegingen!

Lees maar Num. 14:22-23 „Geen van de mannen die mijn heerlijkheid gezien hebben, en de tekenen die Ik in Egypte en in de woestijn gedaan heb, . . . zal het land zien, dat Ik onder ede aan hun vaders beloofd heb!“. Als de Here spreekt van zijn heerlijkheid en van de tekenen, dan wijst Hij op een werkelijk groots gebeuren – bijvoorbeeld zijn neerdalen op de Sinaï – en dan wijst Hij op werkelijke daden van heil – de plagen in Egypte, de doortocht door de Rode Zee, de redden in de woestijn.

Deze feiten zijn niet in een computer te stoppen. Die zou er van barsten! Maar feiten zijn het en blijven het! Waarom hebben de verkenner alleen maar gedacht aan getal en maat en gewicht en aan het dubbeltje dat voor een kwartje te licht is? Is dat dan nuchterheid? In het ongeloof zit iets dat onuitsprekelijk dwaas is! Waarom houd je met overwegen op, vóórdat de grote feiten van Gods heil bedacht zijn?

Dwaasheid ja! Maar toch . . . wat hebben wij ook te vechten tegen de neiging de „nuchterheid“ van de *tien* voor de ware nuchterheid te houden!

De normale mens

Soms vindt daar in het leven van de christen een akelige samenwerking plaats – tussen slordigheid, schuchterheid en kleingeloof. Dan gaat hij het toch goed vinden, dat het geloof geplaatst wordt tegenover feitelijkheid, zakelijkheid, werkelijkheid (!). Daarmee doet hij een groot kwaad. Alles wat het Apostolicum aan feiten noemt in verband met onze Here Jezus Christus – van zijn ontvangen tot zijn wederkomst – wordt dan immers geplaatst in een andere wereld, in een vluchtige wereld. Het gaat zijn werkelijkheidsgehalte verliezen. En daarmee wordt het geloof ontworfeld!

Er is nog een groot kwaad te noemen. Wanneer het geloof verwijderd wordt uit de wereld van zakelijkheid en feitelijkheid, dan bereiken we al spoedig het punt, waarop de wereld – de *normale* wereld – ophoudt bij de computer-uitslag en waarop het dak van de *normale* wereld gesloten wordt zonder dat de Here er bij en er in is! En dan wordt de ongelovige eigenlijk de *normale* mens. Terwijl de gelovige eigenlijk gekenmerkt wordt door een vreemd „uitstulpsel“ – naar-boven-

toe“. Zijn geloof steekt boven het normale mens-zijn uit en valt eigenlijk buiten het normale!

Het openbare onderwijs is *normaal* onderwijs. Het christelijke onderwijs is onderwijs met een vreemde „kop er op“, een kop die zelf niet meer bij het normale behoort. Er is een machtige roomse theologische stroom, die in feite deze kant opgaat. Alleen zal men daar liever spreken van *supra*-normaal dan van *buiten-normaal*! Wat gaat ons evangelisatiewerk een élan missen, als we zo denken. Moeten we *normale* mensen bekeren tot iets dat *buiten-normaal* is? Over de christen komt een soort universele verlegenheid!

Terug naar Petrus! Het gaat om de feiten, maar . . . om welke feiten? Nooit mag het geloof werkelijkheidsgehalte verliezen! Het is de ongelovige, die de ankergrond mist! En dat mag allesbehalve *normaal* heten, ook al zou de meerderheid zo leven! Augustinus sprak een woord van geweldige diepte! „Gij hebt ons gemaakt, o God, als op U aangelegd. En ons hart is onrustig totdat het rust vindt in U!“.

H. J. van der Kwast, Heerde

Samenspreking in 't zicht?

Zoals onze lezers weten zijn er hier en daar samensprekingen op gang gebracht tussen kerkeraden van de vrijgemaakte en van onze kerken.

Ook zijn er contacten van meer persoonlijke aard.

Met het oog hierop heb ik de verhouding tussen beide kerkengroepen in enkele artikelen ter sprake gebracht om enige voorlichting te geven over de feitelijke toedracht van het conflict in de zestiger jaren. Dit is lang niet altijd een aangename zaak en het ware te hopen dat deze aaneenschakeling van conflicten, wegens verschil van inzicht aangaande de weg die Christus met ons gaat, vergeten kan worden.

Intussen is uit de pers gebleken dat de komende synode van de Geref. Kerken (vrijg.) te maken krijgt met een voorstel om deputaten te benoemen die zich inzetten voor een herstel van de eenheid onder gereformeerde belijders.

Ds C. G. Bos diende een dergelijk voorstel in, dat door de classis is overgenomen; vandaag las ik dat er ook uit Friesland een voorstel komt. Ds Bos schreef een brochure over deze zaak, die binnenkort in Kerknieuws door leden van andere kerken wordt besproken.

Wie zou zich er niet op verheugen wanneer er een weg naar de vrede wordt gevonden. Calvijn was bereid vele zeëen over te steken voor de eenheid van de verdeelde kerk.

Er komen niet alleen positieve reacties los; zo las ik in het Ned. Dagblad dat ds W. G. de Vries de oude stellingen weer heeft betrokken en met herhaaldelijk weerlegde argumenten

De *normale* mens: de mens die gemeenschap heeft en houdt met zijn schepper! De zondaar heeft die gemeenschap verworpen. Maar hij kan dat verschrikkelijke gemis niet dragen. Hij moet dat vreselijke gat gaan opvullen. Redding valt hem ten deel in de weg van de bekering. Maar als hij zich niet bekeert? Dan zal hij het vreselijke gat toch moeten opvullen. Met „goden“: de baals van Kanaän; de allesbeheersende wetenschap; de computer die „zich niet kan vergissen“! En hoe „metaliger“ de goden worden, des te meer acht de ongelovige zichzelf een nuchter mens! Om niet te zeggen een *normaal* mens! Maar de echte normaliteit en de echte nuchterheid worden alleen bereikt in de weg van de bekering, door de verankering van het gehele leven in Gods heilswerk, door de christelijke geloofsovergave, door de christelijke hoop! We moeten ons de nuchterheid, de feitelijkheid, de zakelijkheid en de werkelijkheid niet laten afpakken!

aangeeft voor wie *wel* en voor wie de kerkdeur *niet* openstaat.

Nu is het met die vragen rondom samensprekingen in onze kringen altijd maar een vreemde zaak geweest.

De ouderen herinneren zich hoe de vraag samenspreking: ja dan neen, vele jaren een heet hangijzer in de kerken was.

Wanneer we in de bijbel lezen hoe ernstig de Heiland de mensen oproept zich met *zijn broeder te verzoenen*; wanneer we bedenken dat het evangelie een *boodschap van vrede* is, dan is er dacht ik geen betoog nodig om aan te tonen dat elke gelegenheid die zich voordoet om tot herstel van de

vrede te komen moet worden aangegrepen.

Het kan zijn dat een samenspreking *weinig zin* heeft b.v. omdat iedereen nog steeds gelijk heeft en gewacht moet worden op betere tijden, maar wanneer samenwerking of samenspreking *zondig* wordt genoemd gaat dit veel te ver.

Bij de dezer dagen gehouden verkiesingen is naar ik bemerkte *duchtig samengewerkt* tussen het G.P.V. en de R.P.F.

Is er iets aan het veranderen; het is te hopen.

Wanneer we als Nederlanders de grens overgaan en contact krijgen met christenen in andere landen is het heel moeilijk om uit te leggen wat het verschil is tussen de diverse gereformeerde kerken in ons land. „*Was ist doch ein und dreissig*” riep een Duits predikant, die bij me kwam binnen-vallen. Het lukte nog wel deze theoloog duidelijk te maken wat het conflict over de doop inhield, maar dikwijls ziet men ons heel verbaasd aan.

In Zuid Afrika is deze zaak al of niet samenspreken ook ter sprake gekomen.

Men kent in die Geref. Kerken van S. Afrika de verhoudingen in Nederland aardig goed (zeker na ons bezoek aldaar), maar staat toch wel vreemd te kijken van de *polarisatie* onder ons. In het rapport dat ik vorige week ter sprake bracht wordt vermeld dat de brs. De Vries en Schreuder ontvangen werden door *de commissie* die onze zaak (al dan geen correspondentie) ter synode moest voorbereiden. Op pag. 79 lees ik in het verslag:

„Voorzitter ds Ligthelm stelt de vraag: „Hebt u wel samenspreking met de N.G.K. gezocht?” Ds De Vries noemt de G.S. van Hoogeveen '69. Deze deed een dringend appèl tot wederkeer en hereniging. Een antwoord werd nimmer ontvangen.

Ook in '78 verklaarde een Landelijke Vergadering van de N.G.K. zich niet daartoe bereid. Er zijn wel plaatselijke samensprekingen geweest. Wie zou trouwens landelijk onze gesprekspartner zijn, gezien de verdeeldheid, die ook uit de Acta van de laatste Landelijke Vergadering bleek? Deze Acta waren reeds in het bezit van de commissie”.

Wie dit verslag onbevungen leest moet wel de indruk krijgen dat *door onze kerken* een verzoek om samenspreking is afgewezen.

De broeders in Z. Afrika, die zonder veel moeite contacten onderhouden met andere („zuster”)kerken in hun land hebben vast hun hoofd geschud over ons, tenzij ze beter wisten.

Ds De Vries vertelt in dit verband *niet* dat de door hem genoemde synode de credentie-brief van de kerken

in Noord-Holland weigerde en de schismatieke kerken erkende en ontving, waarmee *de scheur definitief werd*.

De brief, hier genoemd, was gericht aan de kerken in *Noord-Holland*. Aan deze kerken werd gezegd o.a. „Wij hebben u niet afgestoten. *Wilde wij voort op de weg, die Christus met zijn kerken in dit land is gegaan, dan moesten wij uw credentie-brief weigeren*”.

Hier wordt in de *laatste ernst* gesproken en wij hadden er geen idee van dat antwoord werd verwacht!

Enige jaren geleden heb ik deze brief in ons blad besproken en aangetoond dat het een krachteloos appèl was. Er werd b.v. geen appèl gedaan *op het geloof in Christus en de verlossing in zijn bloed*, die ons samenbond, neen, er werd gesproken van de weg van vele verlossingen die de Here o.a. in de vrijmaking met ons was gegaan.

G. v. d. Brink, Rotterdam

Pastorale Notities

De pastor als amateurje

In de dagen van olim placht ik eenmaal 's jaars naar het strand van Voorne te tijgen om te vissen. Op zaterdag ging er stiekem een pakje vette zagers en zeepieren achter in de koelkast in de hoop dat moeder de vrouw deze biefstuk niet zou ontdekken. Op maandagmorgen begon het feest al heel vroeg: een hele dag wind in je haar, in je facie, geen gepraat aan je hoofd (excuus!). De eerste inworp was raak: over de zandbank heen en beet. Even later lag de eerste prooi machteloos aan mijn voeten: zo plat als een schol! Ervaren zeevissers weten dat het alles is of niks. Wel, het leek alles te worden. Want na korte tijd kwam de tweede en even later de derde: alle drie lekker aan de maat en goed voor de pan. Maar toen keerde het geluk. De zee gaf niets meer, maar over het bolle strand naderde de belager van mijn rust op hoge benen. Ik rook de gezellige Rotterdammer, die ik vandaag niet gebruiken kon. Maar het onheil bleek ernstiger. Hij bleek nog een vakmannetje te zijn ook en het amateurje smolt weg onder zijn kritische blik. Was dat nou een ingooi? Kom hier, dat zal ik eens beter doen! En zó doe je geen wurm aan de haak! En wie vist er nou met één hengel? En was ik werkelijk Rotterdammer? Dan moest ik eens met hem meegaan, want hij had me toch een stekkie in de stad! En als dat niet kon (was ik nog niet met de VUT?) dan kon het

Daarover ging nu precies het conflict.

Ds De Vries schrijft terecht dat een antwoord nooit werd ontvangen, maar dat was in de situatie van die jaren ook niet te verwachten. *Het is waar* dat onze landelijke vergadering van Wezep destijds een voorstel heeft verworpen om een verzoek tot samenspreking te richten aan de synode van de vrijgemaakte kerken.

Ook hierover schreef ik destijds uitvoerig in ons blad. Er was in onze landelijke vergadering niemand die principiëel tegen samenspreking was en algemeen was men zich er van bewust dat in het gescheiden optrekken niet mag worden berust en alles gedaan moet worden om weer tot elkaar te komen.

Evenwel, de vrees bestond, gezien de *polarisatie* die er in die tijd nog volop was, met de bekende beschuldigingen en vonnissen, dat een verzoek om sa-

toch op zondag! Man kom nou een keer!

Toen was het onheil niet meer te keren.

– *Maar kerel, ik sta de hele zondag te vissen op mijn eigen stekkie!*

– *Waar dan? (verbazing!)*

– *Op de preekstoel aan de Oranjestraat!*

– *Bent u dan een dooo...???*

Er viel warempel een stilte.

De zee bleek nog te ruisen.

Toen begon de biecht.

Zijn moeder had hem er bij opgebracht. En hij was op de zondagschool geweest. En nu hij oud werd moest hij er veel meer aan denken. Maar hij ging maar eens weer! Goeie vangst verder! Dag eerwaarde!

Ik kon hem nog juist uitnodigen eens op mijn stekkie te komen op zondag en ik kon hem nog toevoegen dat hij dat stemmetje van binnen niet moest smoren.

Maar toen was hij vertrokken, op hoge benen over het bolle strand, op weg naar de Zuiderhorizon.

Nee, ik heb geen beet meer gehad, de ganse lange dag. Dat gaf gelegenheid tot vissermans-filosofie: er zit best vis, maar sommige vis is heel slim. Die wil zich niet laten vangen. Het is ook wat: zo plat als een schol aan de voeten van de Here Jezus! Wie ontdekt dat je bij Hem bent als een vis in het water?

Maar de vissermansfilosofie ging over in zelfonderzoek.

Wat had ik dat stom aangepakt.

Had ik gevraagd: kom eens zwemmen waar ik vis!

Had ik natuurlijk moeten vragen: mag ik eens komen vissen waar jij zwemt?

De man had warempel gelijk: ik ben maar een amateurje.

P.S. Collega J. Kranenburg, Rolde, verzorgt de Pastorale Notities gedurende het volgende kwartaal.

menspreking een *averechtse* uitwerking zou hebben.

Het voorstel werd verworpen, maar er waren nog al wat broeders, die het *ricico* wilden lopen en voorstemden. Nu geviel het dat kort daarop *de vrijgemaakte kerken* op hun synode in Groningen door enkele broeders in den lande een voorstel zagen ingediend om met onze kerken te spreken.

Algemeen was men van gevoelen dat aan dit verzoek niet kon worden voldaan, want er was bij ons geen bekering.

Ds De Vries heeft deze beslissing van zijn synode niet genoemd en de voorstelling gewekt dat wij een brief niet beantwoorden en een verzoek om samenspreking hebben afgewezen. Laat ieder maar oordelen of dit recht is!

Benieuwd ben ik hoe de komende synode op dit onderdeel van het rapport reageert, want als het goedgekeurd wordt en men met deputaten bedroefd is over de afwijzing van onze kant, dan kan dit „misverstand” gauw uit de wereld geholpen worden door deputaten voor samenspreking te benoemen en over de gesprekspartner hoeft men geen zorgen te hebben, want al jaren spreken wij samen met de Chr. Geref. Kerken.

Er is mij gevraagd om wat meer te schrijven over de zaken in onze kerken die zorgen geven en waar terechte kritiek op wordt uitgeoefend. De lezers weten wel dat ik een hartelijk voorstander ben van de aanvaarding en handhaving van belijdenis en kerkorde en daartoe zal blijven oproepen en waarschuwen tegen onverantwoorde experimenten. We moeten ons echter niet door onze gevoelens van onbehagen laten leiden in de strijd van Christus' kerk, opdat we niet medeverantwoordelijk worden voor besluiten en vonnissen, die niet uit God maar uit de mensen zijn.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerk

Consulten voor Maatschappelijk Werk en Psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen.

Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycholoog kunt u bellen met het bureau van de Stichting: Kooikerseind 88, 3995 BR Houten, tel. 03403-77071.

D. A. Westerkamp, Rijswijk (Gld.)

Theologische ontwikkelings-samenwerking (1)

Zending wordt tegenwoordig terecht steeds meer gezien als een van de wezensfuncties van de kerk. Een gezonde gemeente weet zich een gezonden gemeente. Wanneer de omstandigheden veranderen, zal ook de konkrete invulling van deze kerntaak van de gemeente andere vormen dienen aan te nemen. Er bestaat niet een model van zendingdrijven, dat onveranderlijk in alle situaties kan worden toegepast. In het volgende wil ik beargumenteren, dat de situatie in grote delen van Afrika (waartoe ik me zal beperken, omdat ik alleen daar enige ervaring heb opgedaan) rijp is voor een vorm van zending die je theologische ontwikkelingsamenwerking zou kunnen noemen. En naar mijn overtuiging is er vanuit de gereformeerde traditie daarin een unieke bijdrage te leveren. Mijn verhaal omvat 5 punten. Na een typering van de situatie van de kerken in Afrika (1) en van de kerken hier (2), volgt een vergelijking met zogenaamde sekuliere ontwikkelingshulp (3). Vervolgens een hernieuwd opnemen van de vraag: wat is zending? (4). En tenslotte mijn eigenlijke pointe: een nadere invulling van dat begrip „theologische ontwikkelingsamenwerking”.

1. De geweldige problemen van de jonge kerken in Afrika.

Ik wil beginnen met een citaat van Stephen Neill uit zijn boek over *Het Anglicanisme*: 'De kerk in Afrika gaat gebukt onder haar eigen reusachtige successen. Zij die haar het meest liefhebben zijn zich van haar tekortkomingen en zwakheden het best bewust – het voortbestaan van oude heidense zeden met veronachtzaming van de christelijke huwelijksopvatting, geloof in tovenarij; wereldsgezindheid en eerezucht. Dat alles is waar. Het meest nodig is niet een betere organisatie, maar een verdieping van het geestelijk leven. Hierbij moeten de zonen van Afrika zelf de leiding nemen – zij alleen kunnen hun volk volkomen begrijpen – maar er blijft nog een geweldige taak over die Afrikanen en Europeanen tezamen moeten ondernemen.' *)

Reusachtige successen. Wij die gewend zijn aan een situatie waar de kerk steeds meer terrein verliest, kunnen ons er moeilijk iets bij voorstellen misschien. Maar het is waar dat de kerk in de derde wereld en speciaal in Afrika, op vele plaatsen een fenomenale groei doormaakt. Enkele cijfers: in 1975 waren er naar schatting 100 miljoen christenen in het kontinent Afrika. In 1990 waarschijnlijk 200 miljoen. In het jaar 2000 350 miljoen. Momenteel komen er zo'n 4000 bekeerlingen per dag bij. En 45% van de totale bevolking van Afrika rekent zichzelf uitdrukkelijk tot het christendom in een of andere vorm.

Die numerieke groei moet ons er niet toe verleiden de ogen te sluiten voor de niet minder kolossale problemen

waarmee de kerken te worstelen hebben. In de eerste plaats natuurlijk om die enorme aanwas op een of andere manier organisatorisch op te vangen. Nog een cijfer: Afrika heeft gemiddeld 1 (één!) predikant op 12.000 christenen. En het is heel normaal als deze zijn schapen verspreid heeft over 10 à 12 gemeenten, waarbij moet worden aangetekend, dat hij daarbij meestal niet beschikt over de gemakken van een modern vervoermiddel. Het spreekt vanzelf dat dit allerlei gevolgen heeft voor de manier waarop de ambten en de sacramenten functioneren. Dit probleem is nog het nijpendst in de Roomskatholieke kerk, die ook nog kampt met een priester-tekort in verband met het in Afrika zeer impopulaire celibaat. Maar daar ligt mijns inziens niet eens de grootste uitdaging. Want de kerk bevindt zich middenin een maatschappij waar niet minder spektakulaire veranderingen zich voltrekken. De meeste Afrikaanse landen ten Zuiden van de Sahara kampen met enorme economische problemen. Inflatie van honderden percentages per jaar bijvoorbeeld, zoals in Oeganda. Bijna altijd afhankelijkheid van één of enkele export produkten, waarvan de opbrengst nooit te voorspellen is, vanwege de prijzen op de wereldmarkt, die niet in Afrika vastgesteld worden. Dan grote maatschappelijke veranderingen als verstedelijking, die zich geleidelijk voltrekken. En de plotselinge diepingrijpende zoals een staatsgreep, waarvan praktisch geen Afrikaans land na de onafhankelijkheid begin zestiger jaren, verschoond is gebleven.

Deze veranderingen hebben hun weerslag op het denken van de men-

Drs. Westerkamp heeft bijna twee jaar in Oeganda gewerkt aan een theologische opleiding, voor Stichting EvTA. Samen met drs. De Jong bezocht hij onlangs Bangui. Er zijn plannen voor uitzending naar Rwanda.

sen, zoals omgekeerd het denken bepalend is voor een groot deel van de ontwikkelingen. De westerse moderne techniek is daar, met in het kielzog de sekulariserende kijk op de werkelijkheid. Hoe zal de Afrikaan daarop reageren, van wie toch gezegd wordt dat hij 'ongeneeslijk religieus' is? De islam is daar ook in veel landen en maakt een niet minder opvallende groei door dan het christendom. En natuurlijk is het kommunisme er waar het de kans krijgt. Niet ten onrechte heeft iemand Afrika wel genoemd een 'slagveld van ideologieën'.

De grootste uitdaging ligt op het wereldbeschouwelijke vlak! Waar zal men het houvast vinden om zich in al deze zaken te oriënteren? Ik wil dit onderdeel nu verlaten, niet omdat er niet eindeloos veel over te zeggen zou zijn, maar de spits van mijn verhaal ligt daar niet. Informatie over de problemen van Afrika (en niet alleen de problemen) is in overvloed voorhanden voor wie daar interesse in heeft. Mijn ervaring is wel dat die informatie pas echt aankomt, als het niet meer over 'de' Afrikanen gaat als abstracties, maar als 'ginds' een gezicht heeft gekregen, doordat je er mensen kent, die zo totaal anders lijken te zijn en soms toch zo heel herkenbaar. Met hun zwakheden en hun hartverwarmende dingen. Mensen om van te houden.

2. Onze rijkdom

Nu wil ik de schijnewerper voor het contrast even richten op ons zelf. Het is niet zo vreemd als wel eens de vraag gesteld wordt: zijn wij luxe kerken? Want het vergt geen diep nadenken om te zien dat dat zo is. De gemiddelde kerkganger is niet degene die zich bevindt aan de bodem van de maatschappij (heel anders dan in Afrika!). Wij missen hele categorieën mensen in ons midden die er volgens het evangelie toch wel zouden horen: de armen, de daklozen, de heroïnehoertjes, enzovoort. Hoe dat nu zo gekomen is wil ik laten rusten, ik konstateer alleen maar. Vaak veronderstellen tijd en plaats van onze kerkdiensten (2 per zondag) eigenlijk dat je een auto hebt.

Materieel gaat het ons ondanks alle geklaag nog steeds niet slecht.

Realiseren we ons, dat wat voor onze predikanten maandelijks wordt gereserveerd voor het emeritaat, soms méér is dan het hele jaarsalaris van menig kollega overzee?

Toch is het materiële niet het enige en zelfs niet het eerste waar ik aan denk bij luxe kerken. Onze gereformeerde traditie, die enorme schat aan bezinning en houvast, neergelegd in talloze boeken, bibliotheken, tijdschriften, organisaties, en toch ook nog wel in de harten en levens van de mensen: is dat geen kapitaal? Letterlijk: talenten ons toevertrouwd? Wie heeft gezien hoe hongerig elke letter die gedrukt is, wat ook maar en door wie ook maar, in Afrika wordt verslonden, die gaat zich schamen voor elk boek dat ongelezen in zijn boekenkast staat. Men wil zich graag vormen, ontwikkelen, méér weten van de Bijbel en van Gods wil voor het leven, maar de mogelijkheid is er vaak niet. Ik wil niemand hier onrecht doen, maar de honger en gemotiveerdheid die ik bij Afrikaanse theologische studenten heb waargenomen, zijn hier toch vaak niet zó sterk aanwezig.

Lijden wij misschien ook aan oververzadigdheid? Het is allemaal zo gemakkelijk te krijgen, je hoeft je niet in te spannen: komt het vandaag niet, dan morgen wel. Zouden we misschien ook geestelijk aan 'weight watching' moeten doen, zodat we niet

JAAR-VERGADERING „OPBOUW”

De jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw” wordt gehouden op ZATERDAG 28 MAART A.S. in de JERUZALEMKERK aan de Troosterlaan 65, te UTRECHT.

In de morgenvergadering zal de heer C. Huizinga te Heerenveen spreken over het onderwerp **HET RECHT OM TE WONEN** (over de toekomst van onze kerken).

De vergadering, die voor ieder toegankelijk is, begint te 10.30 uur. De zaal is al open te 10.00 uur, zodat u eerst nog een kopje koffie kunt drinken.

Het Bestuur

maar alles als een brei over ons laten komen en consumeren, wat ons wordt voorgezet op de markt der meningen? Zouden we niet tot een echte geestelijke concentratie moeten komen en ons eerst bepalen tot de grote centrale thema's van ons geloof en daar weer enthousiast over worden: de realiteiten van Schepping, Zondeval en Verlossing, en het perspectief van het Koninkrijk Gods?

Wordt vervolgd

*) S. Neill, *Het Anglicanisme*, Utrecht, p.332.

O. Mooiweer, Enschede

Persschouw

In de rubriek: Kerkelijk Leven van het „Gereformeerd Kerkblad”, wettelijk orgaan te dienste van de (vrijgemaakt) gereformeerde Kerken in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Nrd.-Holland en Flevoland schreef Ds J. Strating uit Zwolle onder de titel: *Bij de tijd zijn* o.a. het volgende:

Wijlen ds D. K. Wielenga zei eens op college tegen ons: „Jullie moeten later bij het prekenmaken twee commentaren gebruiken: een orthodoxe en een kritische. Vooral deze laatste. Want dan word je kwaad. Dan zeg je tot jezelf: Wat daar gezegd wordt kan niet waar zijn. Maar hoe is het dan wel? En dan kom je uiteindelijk tot een goede preek”. Ik denk, dat er in wat ds Wielenga zei zeker een kern van waarheid zit. In elk geval is het m.i. volkomen juist, dat voor een goede preek het noodzakelijk is te weten wat er vandaag aan de dag te koop is. O nee, ik bedoel allerm minst, dat in de

prediking aan de lopende band met naam en toenaam moet worden ingegaan op wat modernistische theologen beweren. Ik acht dat in onze kerken beslist niet gewenst. Het heeft ook geen enkele zin de kerkleden via de preken op te zadelen met namen van zulke theologen. Daarvoor is een cursus voor belijdende leden beter geschikt. Maar er dient wel zo te worden gepreekt, dat de gemeenteleden goed thuis raken in de leer der waarheid, zodat zij waarheid en leugen van elkaar weten te onderscheiden. De gemeente dient te worden toegerust tot de strijd voor het geloof, dat eens en voorgoed aan de heiligen is overgeleverd. Die strijd moet nu worden opgevoerd aan een front, dat anders loopt dan een dertig jaar geleden.

Het is zaak voor een dominee om de tijd bij te houden. Als dominee achter gaat lopen is hij geen ware herder der kudde. Hij moet de gevaren op een afstand ruiken en alles in het werk stellen om de schapen en lammeren in bescherming te nemen. Boze wolven zijn nergens te vergelijken met een dagsvliegen. Ze hebben het permanent op de kudde gemunt.

Daarom zal de predikant moeten blijven studeren! Niet om de gemeente op zijn theologische kennis en vondsten te vergasten, maar om in het kader van de ware evangelieverkon-

diging de broeders en zusters jong en oud te instrueren voor de strijd tegen de verleiding van de antichrist. De gemeente moet als volk van God leren onderscheiden waarop het aankomt. Maar daarbij mag nimmer de Bijbel gesloten blijven. Eigenlijk is elke kerkdienst in deze zin, dat de voorganger de kerkganger in de Bijbel leert lezen. Als ze zien wat er werkelijk staat en verstaan wat ze werkelijk hebben gelezen, mogen ze leren ervoor te staan in de praktijk van hun dagelijks leven. De ontdekkingsvreugde van de exegeet mag zich meedelen aan de hele schare tot lof van God en tot een stimulans in de titanische worsteling met de demonische machten in deze moderne wereld!

B. Wielinga, Richmond

Boekbespreking

Binnen de kring van de Vrijgemaakte Kerken funktioneert sinds enige tijd een nieuw instituut: de Gereformeerde Missiologische Opleiding. De a.s. zendingswerkers worden daar op- en begeleid. In het kader van deze opleiding worden jaarlijks thema-dagen georganiseerd waarop actuele zendings theologische vraagstukken worden behandeld. De daar geleverde referaten worden nu door de GMO aan een breder publiek bekend gesteld door middel van publikatie ervan in een nieuw opgezette serie „Missiologische Thema's” genoemd.

Het eerste nummer is nu verschenen: keurig en fleurig uitgegeven door Van Den Berg in Kampen, al liet de kافت van mijn exemplaar na eerste lezing al los; maar ik ben waarschijnlijk een te hardhandig lezer.

Deze uitgave bevat twee lezingen gehouden door ds C. J. de Ruyter en de ND-journalist A. Kamsteeg. Laat ik maar gelijk zeggen dat ik dit een zeer lezenswaardige brochure vind, die ik van harte kan aanbevelen. Deze serie zal ook buiten de eigen, vrijgemaakte kring zeker aftrek vinden, wanneer men het huidige hoge peil zal weten te handhaven.

Het is een loffelijk initiatief van de GMO om ook op deze wijze bij te dragen aan de wereldwijde gereformeerde bezinning op zending. En men heeft inderdaad een aktueel thema bij de kop gevat: zending en bevrijdingsbewegingen.

Ik sta wat langer stil bij de bijdrage van ds De Ruyter, omdat de daar aangesneden problematiek mijn bijzondere belangstelling heeft.

geleverd. Hij analyseert de politieke situatie waar een zendingwerker zich in bevindt in de Derde Wereld. Hij behandelt bijvoorbeeld het begrip 'bevrijdingsbeweging', geeft allerlei nuanceringen aan, komt ook met een paar konkrete aanwijzingen hoe een gereformeerde zendingwerker zich kan opstellen in een situatie waarin een bevrijdingsstrijd woedt. We zouden zijn bijdrage kunnen typeren als 'afscheid van het piëtisme'. Juist als gereformeerden staan we in tussen veel evangelisch neo-piëtisme en oecumenische politieke theologie - een precaire positie. Duidelijk is dat Kamsteeg niet wil weten van een kerkelijke vrijblijvendheid, een 'platonisch' zweven boven de konkrete situatie waarin de zendingwerker zich bevindt. Hij weet van een priestelijke bewogenheid uitkomend in allerlei vormen van daadwerkelijke bijstand; maar ook van protest tegen konkrete misstanden en wantoestanden, met verwijzing naar de profeten. Hij geeft ook konkrete voorbeelden. Hij is niet optimistisch over de mogelijkheden van zendingswerkers in de landen waar ze te gast zijn, maar dat betekent nog niet resignatie, eventueel vroom opgepoetst.

De Ruyter gaat in op de bevrijdingstheologieën die veel aandacht genieten vandaag.

Het eerste wat me opvalt in zijn bijdrage is de toon. We zijn gewend van orthodoxe huize veel slogans en kreten te horen, van hoe slecht het wel allemaal is. De Ruyter geeft in een m.i. fair betoog de bevrijdingstheologie de kans zich uit te spreken. Het is vooral analyse wat hij biedt, met daarmee gepaard gaande kritiek. Hij beweert niet alle problemen te hebben opgelost, en alle vragen te kunnen beantwoorden. Hij zegt ook ergens eerlijk dat het hem wel aan het hart gaat zo vaak kritiek te moeten oefenen op de bevrijdingstheologie. Hij bezit een goede kennis van de literatuur: en ik vind hem een goede gids om voor het eerst eens kennis te maken met deze wijd vertakte en gekompliceerde theologische beweging die we in alle continenten tegen komen.

Hij typeert haar als een pastorale theologie, en dat is terecht. Want ze is niet geboren in de studeerkamer van de theoloog maar in het veld, de praktijk van de pastor die gekonfronteerd wordt met nood en armoede, uitbuiting en onderdrukking van zijn gemeenteliden. En wat doe je daar nu aan? Op deze vraag wil de bevrijdingstheologie een antwoord geven. De Ruyter oefent dus kritiek op het antwoord dat deze theologie geeft op deze legitieme vraag. Een van de punten van kritiek die ik hier wil noemen, is dat deze theologie het aksent verschuift van de tekst van de Schrift naar de konkrete kontekst, situatie

van uitbuiting en armoede. Men analyseert eerst de situatie met behulp van het marxisme. En van daaruit gaat men op zoek in de Schrift naar antwoorden, richtlijnen en voorbeelden voor konkreet handelen dat de situatie zal verbeteren. De kontekst overheerst de tekst, zo zegt men dan. Dat dit gevolgen heeft voor de gehele theologie, voor het belijden van de kerk, laat De Ruyter duidelijk, zij het wat kort, zien. De Schrift is slechts in zoverre relevant, waar ze konkrete antwoorden geeft op konkrete vragen die geformuleerd zijn met behulp van het wetenschappelijke socialisme. Dat wordt genoemd de kontekstualisatie van de theologie. Ik wil op dit punt nader ingaan, de andere zaken die hij aan de orde stelt laat ik dan verder rusten. Ik zou zeggen: leest u zelf; het is de moeite waard.

Maar nu toch iets meer over de relatie tussen de tekst en de kontekst.

De Ruyter verwijt de bevrijdingstheologie dus haar kontekstualisatie-program.

Haar sociaal-politieke vooringenomenheid bepaalt bij voorbaat de uitkomst van Schriftonderzoek en theologie-beoefening.

Nu verwijt de bevrijdingstheologie dat de westerse theologie zelf ook vooringenomen is. Die is ook gekontekstualiseerd, gestempeld door de eigen tijd, de eigen cultuur en de denkwereld van een bepaald moment. Men zegt ook wel dat alle theologie historisch is, net zo goed als geloofsbelijdenissen e.d.

De Ruyter noemt dit toch een vergissing, en meent dat juist gebleken is dat er een breuk voltrokken werd tussen kerkelijke uitspraken en de eigen culturele omgeving, tussen theologie in Schriftuurlijke zin en de konkrete kontekst. Hij verwerpt de kontekstualisatie, omdat zo toch de prioriteit van het Woord te kort komt.

En natuurlijk heeft hij hier gelijk; en hij weet ook een aantal treffende voorbeelden te noemen waaruit blijkt dat de kerk juist tegen de eigen kontekst is ingegaan, op gezag, in onderwerping aan het Woord. Geheel akkoord dus.

Maar toch tegelijk zou ik willen stellen dat geen mens en geen kerk aan kontekstualisatie kan ontkomen, het ook niet moet willen. Wil de kerk relevant spreken in de eigen tijd, in rapport met de tijd, dan is kontekstualisatie onvermijdelijk niet alleen, kinderen van onze tijd als we nu eenmaal zijn, maar ook gewenst. Afgezien nog van het feit dat heel ons denken en verstaan zich voltrekt in een bepaalde konkrete situatie, in die konkrete situatie moeten we ook handelen, getuigen, communiceren.

En natuurlijk ontkent De Ruyter dat niet. Hij erkent dan ook dat de 16e eeuwse belijdenisgeschriften kenmerken vertonen van de eigen kontekst -

en gelukkig maar, hoe zou men anders de belijdenissen hebben kunnen verstaan? Men heeft gebruik gemaakt van toenmalige categorieën en men is ingegaan op toenmalige theologische problemen. En hij beseft dat de jonge kerken op de zendingsvelden in hun belijdenisvorming de eigen aktuele kulturele situatie zullen dienen te verwerken. Wat is dat anders dan kontekstualisatie? We moeten gewoon erkennen dat kerk en theologie altijd gekontekstualiseerd zijn. Dat is geen 'zonde' waar we ons van bekeren moeten; dat is een gegevenheid met ons menszijn, een opdracht voor ons kerk-zijn.

Dat te erkennen lijkt me van het grootste belang. De ontkenning ervan leidt tot de ernstigste problemen. Hoe makkelijk komt men er niet toe voor Gods Woord uit te geven wat niet meer is dan gekontekstualiseerd mensenwoord. Dat wat men uit de Schrift meent te hebben afgelezen en verstaan in de eigen kontekstuele vormen, is nog niet noodzakelijkerwijze Woord van God. Laat ik dit eens toepassen op de belijenisgeschriften. Die waren neerslag van gekontekstualiseerde theologie; ze waren volop woorden van de kerk in de tijd, de konkrete situatie - ook politieke situatie, zie bijvoorbeeld de NGB over de verhouding kerk en overheid. Zo meende men Gods Woord na te spreken. En ze kunnen nog altijd als normatieve uitdrukking van ons geloof vandaag gelden, omdat we in hen de stem van God horen zoals we die vernemen in het Woord zelf.

Het punt in geding is dat het Woord het laatste woord heeft. En daar ligt het probleem met de bevrijdingstheologie. De kontekst heeft het eerste en laatste woord. En dat leidt tot wat wel genoemd wordt 'over-kontekstualisatie'. Dat is het waar tegen De Ruyter terecht waarschuwt. Dan wordt vergeten dat het Woord van God macht heeft over de kontekst; dat we ons met alle onze gekontekstualiseerdheid moeten stellen onder het kritische en oordelende Woord van God.

De bevrijdingstheologie lijdt aan over-kontekstualisatie. Dat kan ook de gereformeerde theologie overkomen. De Ruyter geeft als voorbeeld de Apartheidstheologie in Zuid Afrika. En inderdaad is die theologie hermeneutisch van het zelfde laken een pak als de bevrijdingstheologie. De kontekst overheerst daar de Tekst van het Woord.

Maar het kan alle theologie, al het kerkelijk spreken overkomen, waar in de hermeneutische cirkel de kontekst het wint van de tekst. Er is dus kontinuiteit tussen het spreken en handelen van de kerk en de eigen konkrete kontekst - anders is communicatie onmogelijk en wordt de kerk een rareiteiten-kabinet. En er is diskonti-

nuïteit, anders verwereldlijkt de kerk, is ze geen zoutend zout meer.

Die spanning mis ik eigenlijk in de overigens heldere lezing van De Ruyter.

Ik heb de indruk dat het veel kerkelijke debatten ten goede zou komen, wanneer ronduit erkend werd dat we gekontekstualiseerd bezig zijn. Dat zou de weg kunnen openen om samen met alle heiligen - die van het verleden en die van het heden - het Woord te lezen en te verstaan in de kontekst zodat over-kontekstualisatie voorkomen kan worden.

Al met al raad ik u aan dit geschrift aan te schaffen. Het kan ook onze bezinning op zending bevorderen. En daar zijn ook onze kerken mee geëdiend.

N.a.v. Ophoff, H. W. (red.), *Missiologische Thema's, Zending en Bevrijdingsbewegingen*. Kampen: Van den Berg 1986 f8,-; 42 pagina's

Redaktie ontving

R. A. Houtman e.a., *Zo nemen wij de kinderen mee* (GSEV-reeks); 128 blz., f 19,75; uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Drs G. van Rongen m.m.v. dr M. J. Arntzen, *De Westminster Confessie met de Grote en Kleine Catechismus* (vertaling en inleiding); 159 blz., f 23,90; uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

J. v. d. Steeg, *Nederland-waterland* (Tijdspeegelreeks no. 6); 40 blz., f 9,-; uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

Drs R. de Boer, J. v. d. Steeg, H. Veldman, *Oranjes op Soestdijk (1937-1987)* (tijdspeegelreeks no. 7); 48 blz., f 9,-; uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

Meint R. van den Berg, *De wedergeboorte van Richard Dreumes*; 143 blz., f 17,90; uitg. Van den Berg, Kampen.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerken van Alkmaar en Zaan-streek-Centrum

In verband met het komende vertrek van ds P. J. H. Krol naar Kampen zal er 29 maart a.s. een afscheidsdienst gehouden worden in de Leliekerk te Krommenie (Zwanenbloemlaan hoek Lisdoddelaan). Aanvang van de dienst is 19.30 uur.

Ds Krol diende de kerken van Alkmaar en Zaan-streek-Centrum vanaf 27 maart 1983.

Nieuw adres

J. Winter, theologisch student, Klarenstraat 135, 2287 CD Rijswijk (Z.-H.). Tel. 070-963085.

Kolofon

Redaktie:

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de redaktie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17, 3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Administratie-adres:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon 03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling): f 50,- per jaar of f 26,50 per half jaar. Voor studenten f 40,- per jaar. Buitenland f 70,- per jaar of f 95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen" Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Regio 'Noord Nederland'

Wij citeren uit het kort verslag van de vergadering van kerken in de regio 'Noord Nederland' te Haren op 10 november '86, het volgende:

De kerk van Ten Post is niet vertegenwoordigd. Aan de kerkeraad van Ten Post wordt een brief gezonden met verzoek om nadere toelichting, inzake enkele punten van de leer van zijn predikant. Een vraag van Hoo-geveen inzake toelating van kinderen aan het avondmaal zal, nader toegelicht, aan kerkeraden in de regio worden toegezonden. Een vraag van Haren inzake hulpverlening aan leden van een zuster gemeente wordt beantwoord. Punt 9 van de agenda (contact CGK-NGK) zal, door Haren uitgediept, op de voortgezette vergadering, te houden op 26-1-'87 D.V., aan de orde komen. Ds Kurpershoek gaat voor in dankgebed, waarna de preases de vergadering sluit.

Voortgezette vergadering op 26-1-'87. Alle kerken behalve Ten Post zijn vertegenwoordigd. Kwestie Ten Post. Er is een brief van de kerkeraad van T.P. ontvangen, waarvan aan alle

kerken in de regio een kopie is toegezonden, tezamen met een concept-antwoord van het moderamen. Dit laatste wordt na uitvoerige discussie op enkele punten bijgesteld en aangevuld, en daarna aanvaard. Aan TP zal reactie worden gevraagd vóór 16-2. Het moderamen wordt gemachtigd, indien dit antwoord negatief mocht zijn, advies in te winnen bij broeders uit zusterkerken in den lande, hoe verder te handelen. T.a.v. de vraag van Hooegeveen betreffende toelating van kinderen aan het avondmaal wordt de suggestie, dat de regio zich met deze vraag tot de landelijke vergadering zal wenden, afgewezen. Hooegeveen wordt geadviseerd het voorhands te laten bij het leggen van haar stuk op de tafels van de kerken in regio. Voor de behandeling van een door Hooegeveen voorgelegde moeilijkheid gaat de vergadering in comité. De vergadering zal D.V. op 23-2 worden voortgezet.

Voortgezette vergadering op 23-2-'87. Alle kerken behalve Ten Post zijn vertegenwoordigd. Na vaststelling van het rest-agendum geeft ds Kurpershoek verslag van wat het moderamen gedaan heeft ter voorbereiding van de verdere behandeling van de zaak Ten Post. Van de kerkeraad van TP is een antwoord binnen gekomen. Een concept-antwoord

daarop van het moderamen ligt ter tafel. Dit wordt breed besproken en met enkele correcties en aanvullingen aanvaard. Ook is er een voorstel voor een schrijven aan bezwaarden in TP, waarin wordt gevraagd, wat zij met het destijds door de regio gegeven advies hebben gedaan. Ook dit wordt aanvaard. Een inmiddels ingekomen schrijven van bezwaarden in TP wordt doorverwezen naar de volgende vergadering, die wordt vastgesteld op 11-5-'87. Bij de rondvraag doet ds Muller mededeling van zijn voornemen voor een jaar in militaire dienst te gaan.

Uit breder kring

Chr. werkgroep Godsdienstonderwijs

In haar vergadering van 14 februari 1987 heeft de Chr. Werkgroep Godsdienstonderwijs het recente persbericht van de Besturenraad Prot. Chr. Onderwijs over invoering van basisvorming besproken. De werkgroep nam met instemming kennis van dit persbericht. Evenals de Besturenraad is ook de werkgroep bezorgd dat het vak godsdienst bij handhaving van de huidige plannen m.b.t. basisvorming in de knel dreigt te raken, omdat scholen voor de invulling van de vrije ruimte in het vakkenpakket, oneigenlijke keuzes zullen moeten

maken. De werkgroep dringt er bij besturen en leden van medezeggenschap op aan waakzaam te zijn voor het behouden van de mogelijkheid om de godsdienstige vorming van de leerlingen goed te verzorgen. De Chr. Werkgroep Godsdienstonderwijs houdt zich al geruime tijd bezig met de volgende zaken:

1. het opstellen van een profielschets voor het vak godsdienst ten dienste van bestuursleden en ouders in het christelijk voortgezet onderwijs. In deze profielschets zullen richtlijnen voor het vak godsdienst in het christelijk onderwijs gegeven worden. Daarbij zal er op gelet worden hoe de inhoud ervan kan worden overgedragen aan de leerlingen in de huidige cultuursituatie.
2. het bewust maken van bestuursleden en ouders van de invloed van niet-bijbelse visies in leerboeken voor godsdienstonderwijs.
3. het beoordelen van leerboeken godsdienstonderwijs aan de hand van didactische en bijbelse criteria.
4. informatie geven over actuele vragen m.b.t. het vak godsdienst bijv. via lezingen op schoolavonden of in de vorm van artikelen.

Uitgangspunt van de werkgroep is de Bijbel als het betrouwbare Woord van God. De werkgroep zal gaarne in contact komen met docenten die met ons mee willen denken over bovengenoemde punten. Ieder die in welke vorm dan ook een bijdrage kan leveren aan het realiseren van onze doelstellingen verzoeken we contact op te nemen met ons secretariaat: Postbus 2018, 9704 CA Groningen.

ngj

STICHTING
NEDERLANDS
GEREFORMEERD
JEUGDWERK

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

is verschenen:

HOE LEZEN WE DE BIJBEL?

(20)

door ds M. R. van den Berg
24 pagina's, f5,90

Voor velen is de bijbel niet meer dan de neerslag van wat allerlei mensen vroeger geloofden. Deze brochure gaat in op die opvatting, en heeft als duidelijk uitgangspunt dat de bijbel het Woord van God is. Binnen het raam van dit uitgangspunt wordt een aantal aanwijzingen gegeven, die voor een goed verstaan van de bijbel belangrijk zijn. De brochure besluit met een korte typering van hedendaagse bijbelverklaringen. De gespreksvragen maken de bundel nog meer geschikt voor gebruik op de vereniging of bijbelkring.

Te bestellen door overmaking van f5,90 per exemplaar, met vermelding van het brochurenummer, op gironummer 39.10.300, t.n.v. Stichting N.G.J. Zaandam. Of bij de administratie Laura Strating-Janssens, Westzaandijk 136, 1507 AL Zaandam. Tel.: 075-351408.

Voor opnamen van de eredienst voor zieken en belangstellenden zoeken wij een gebruikte maar goede

BANDRECORDER

Revox of vergelijkbaar type (3 motoren, 3 koppen).

Nederlands Gereformeerde Kerk Zwolle, P. G. van Dijk, tel. 038-218601

Meisje, Ned. Geref., 31 jaar, H.B.O.-opl. (onderwijzeres)

ZOEKT
KENNISMAKING
met jongeman (Ned. Geref. of Chr. Geref.).

Brieven onder nr. 27-3 bureau „Opbouw“, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.

Neem zelf een abonnement.

Opbouw
voor mij.

*U hoeft er
niet
(volledig)
achter te staan
om er (toch)
voor te zijn.*

- ☐ kennismakingsnummers
☐ abonnement

Naam
Adres
Postcode en plaats

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel)
Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.